

Vårdplan & Beslutsstöd

Tandvård ska utföras i enlighet med barnkonventionen genom ett barnrättsperspektiv i alla aktiviteter och beslut som direkt eller indirekt påverkar barn och unga.

Friskfaktorer

- Odontologiska faktorer**
- Inga/rå fyllningar
 - Avstannad kariesaktivitet
 - Låg kariesriskenhet i familjen
 - Goda parodontala förhållanden
- Beteendefaktorer**
- Regelbundna måltider
 - Vatten vid törst
 - Lördagsgodis
 - God munhygien
 - Tandborstning 2 ggr/dag med fluorandkräm
 - Hjälp med tandborstning <10 år
 - Annan regelbunden fluoritillförsel

- Medicinska faktorer**
- Gott allmäntillstånd
 - Sociala faktorer
 - Stabila sociala förhållanden
 - Inga eller enstaka återbud/uteblivanden

Mål

Alla barn och unga ska ha en god oral hälsa

Barn och unga ska känna tillit och uppleva en stor trygghet i mötet med tandvården

Tandvården ska stimulera till egenvård

Risikfaktorer

- Odontologiska faktorer**
- Nya manifesta kariesskador
 - Initiala kariesskador, nya eller progresserande
 - Fyllningar, approximala eller fleralet ocklusala
 - Nyerupterade tänder
 - Hög kariesaktivitet hos system
 - Gångvitt, enstaka tänder/generellt, tandsten
 - Fickflur> 5 mm, fästeförlust enligt röntgen> 2 mm
 - Fast ortodontisk apparatur eller trångställning

Beteendefaktorer

- Frekventa intag av mat/dryck, sötsaker samt nattmål/dryck
- Bristande munhygien, inte daglig tandborstning med fluorandkräm
- Får inte hjälp med tandborstning <10 år
- Ingen regelbunden fluoranvändning
- Kvatiga kvällningsreflexer
- Tobaksbruk

Medicinska faktorer

- Sjukdom, funktionsnedsättning eller mediciner som påverkar munhälsan
- Sociala faktorer
- Instabila sociala förhållanden
- Tandvårdsrådsrå/bristande kooperation
- Frekventa återbud/uteblivanden

Bettutveckling & bettavvikelse

Tidigt växelbett

- Hindrad/avvikande eruption 6:or och incisiver
- Utalad frontal trångställning
- Inverteringar
- Utalad lateral eller anterior tvångsföring
- Inkompetent läppslut med stor horisontell överbitning/proklinerade incisiver
- Dupplet med gingival kontakt/irritation
- Dubbelsidiga korsbett och enkelsidiga saxbett
- Antalsvariation, övertal respektive undertal
- Onormal tanderuption/ektopi (framför allt hörntänder)

Sent växelbett

- Tydlig platsbrist/trångställning
- Sexbitning
- Korsbitning med tvångsföring
- Antalsvariation, övertal respektive undertal (diagnos senaste 9 års ålder)
- Läget 13 och 23 bör vara känt sent DS 2 eller senast vid 9 års ålder (eruptioner, palperbar eller 03 mobil annars bör röntgen tas)

Permanent bett

- 7:05 ocklusionsinställning
- Reinerade tänder
- Grava trångställningar och glesställningar

Kom ihåg vid operativ behandling

Erbjud alltid smärtnfri behandling med bedövningssalva och injektion. Informera oroliga eller rädda patienter om möjligheten till invånjning inför behandling, samt vid behov komplettering med premedicinering eller lugnigas.

Risk för karies

- Identifiera och minska/eliminera riskfaktorena
- Öka egenvård
- Motiverande samtal
- Uppföljning och utvärdering av insatta åtgärder efter 12 mån i samband med revisionsundersökning

Indikationsåldrar

	3-5 år	6-11 år	+12 år
Kariesregistrering	●	●	●
Bitewing- ind.indikation	●	●	●
Mineraliseringsstörning	●	●	●
Erosionsskador	●	●	●
Bettutvecklingskontroll	●	●	●
Agenesier		●	●
Visdomständer		●	●
Tobaksbruk		●	●
Bettyfysiologisk kontroll		●	●
Parodontal kontroll		(●)	●
Slemhinnor	●	●	●

Basprogram 0-2 år

Barnhälsovården informerar om tandvård i samband med hembesök när barnet är 8 månader.

Vid 1 års ålder utförs en screening av barn inom Barnhälsovården och de som bedöms som risk för karies remitteras till Folk tandvården.

Folk tandvården träffar barn och föräldrar på familjecentraler eller liknande och pratar oral hälsa.

Basprogram 3-23 år

Munhygien

Instruera och träna med barnets vårdnadshavare när barnet bedöms moget att boista själv (ca 10-12 år) så tränas tandborstning med barnet. Följ upp teknik och frekvens

Samtal om fluorandkräm.

Bedöm om extra fluoroprofylax behövs När tonåringar behåskar tandborstningstekniken, instruera tandtrådsteknik

Kost

Samtal om goda matvanor med regelbundna måltider

Samtal om bra mellanmål och vikten av att låta munnen vila mellan måltiderna och undvika småtände

Samtal om bra måltidsdryck. Vatten mellan måltiderna. Berätta om riskerna med sötda och sur dryck

Tobak

Fråga alltid om tobaksbruk och erbjud tobaks-avvänjning till barn och unga som använder tobak

Preparatguide

Ålder Preparat

> 3 år NaF-Klorhexidin APL, tandkräm 0,3 % + 0,2 %

> 12 år Tb 2 ggr/dag med fluorandkräm + NaF-sköljning 0,2 % (om annat alternativ inte fungerar > 8 år)

> 16 år Duraphat tandkräm 0,5% (om annat alternativ inte fungerar > 12 år) eller Top Dent fluor 0,42 % Dentalgel för tandborstning eller gelskenor

